

ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИДОБУТКУ СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

Ю.В. Зінченко, аспірантка

*Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
НАН України, м. Одеса*

Міжнародна зацікавленість у розробці і видобутку нетрадиційних видів газу, зокрема сланцевого, пов'язані із загальними тенденціями на світових енергетичних ринках, де природний газ розглядається як один з ключових джерел енергії зі зростаючим попитом на цей вид палива. Міжнародна Енергетична Агенція (МЕА) передбачає, що нетрадиційні ресурси газу складуть майже половину зростання світового видобутку газу до 2035 року [1].

Україна, підписавши угоди з провідними сланцевидобувними компаніями Shell та Chevron, виявила намір приєднатися до глобального орієнтування на пошуки нових джерел газового забезпечення. В країні існує нагальна потреба у газовій енергетичній незалежності через суттєвий рівень використання природного газу у вітчизняному паливно-енергетичному балансі (більш ніж 40 %) та жорстку й непоступливу політику російського монопольного постачальника цього енергоресурсу.

Варто зауважити, що економіко-екологічні аспекти потенційної розробки сланцевого газу (зокрема оцінка ризиків видобутку) мають розглядатися в контексті обраного євроінтеграційного вектору України. Українська держава виявила намір стати членом Європейського Союзу, для якого, як зазначається, охорона навколишнього середовища, поряд з економічною інтеграцією, є одним з головних пріоритетів. Більш того, екологічна політика розглядається як невід'ємна частина європейського інтеграційного процесу. В основу екологічних заходів ЄС закладено Концепцію сталого розвитку, яку побудовано на наступних принципах: субсидування; превентивних дій, перестороги; відшкодування збитків; екологічної орієнтованості; «забруднювач платить»; інтеграції в інші державні сфери і політики. Ці принципи є підґрунтям для розробки нормативно-правової бази Європейського Союзу.

Слід нагадати, що хоча Україна уклала Угоду про асоціацію з ЄС лише на початку 2014 року, співробітництво й євроінтеграційний процес в сфері енергетики українська держава розпочала ще у вересні 2010 року, підписавши і ратифікувавши у 2011 році Договір про заснування Енергетичного Співтовариства [2]. Ставши членом Енергетичного Співтовариства, Україна взяла на себе серйозні зобов'язання у сфері адаптації європейського законодавства. У цьому аспекті наразі в країні існує необхідність створення нормативно-правової бази щодо видобутку сланцевого газу на основі імплементації європейських вимог щодо раціонально природокористування й охорони навколишнього середовища (це прописано, зокрема, у Директиві 85/337/ЕЕС від 27 червня 1985 р. стосовно оцінки впливу певних державних та приватних проєктів на навколишнє середовище).

Проведення оцінки економіко-екологічних ризиків займає центральне місце у прийнятті рішень ЄС щодо доцільності реалізації промислових проектів, особливо тих, що мають підвищену екологічну небезпеку, зокрема видобуток сланцевого газу. Також на сьогодні практично в усіх європейських країнах, де є потенціал для початку комерційного видобутку сланцевого газу, створені екологічні комісії з розгляду можливих екологічних наслідків промислових розробок [3].

Безумовними пріоритетами практичної реалізації проектів видобутку сланцевого газу в Україні мають стати дотримання «золотих правил» [4] – розроблених МЕА рекомендацій щодо видобутку сланцевого газу. Вони включають: питання планування, повну прозорість проектів, що реалізуються, участь в прийнятті важливих рішень місцевих громад, постійний моніторинг та контроль впливу на навколишнє природне середовище, в тому числі й проведення незалежних оцінок, прийняття нормативних актів для забезпечення високого рівня стандартів, стимулювання інновацій та технічного прогресу, навіть не зважаючи на можливе здорожчання проектів, що реалізуються тощо.

Таким чином, видобуток сланцевого газу в Україні в умовах євроінтеграції має враховувати екологічну складову і потребує створення нормативно-правової бази, заснованої на підвищенні суворості екологічних вимог та їх гармонізації з міжнародними стандартами, зокрема доктринами ЄС в області захисту навколишнього середовища. Також підкреслюється важливість дотримання «золотих правил» видобутку сланцевого газу як важеля мінімізації негативних екологічних наслідків. В аспекті вищезазначеного, першочергову роль слід надаватися попередній оцінці економіко-екологічних ризиків видобутку сланцевого газу, яка має формуватися на аналізі позитивного та негативного досвіду країн з промисловим видобутком цього нетрадиційного виду палива.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. World Energy Outlook 2012 [Електронний ресурс] / OECD/IEA. – Режим доступу: <http://www.iea.org>
2. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства: станом на 1 січня 2005 року. [Електронний ресурс]/ Верховна рада України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a27
3. Бараннік В.О. Видобуток сланцевого газу в Україні. Проблеми та перспективи. / Аналітична доповідь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/1304/#_ftnref4
4. Golden Rules for a Golden Age of Gas: World Energy Outlook Special Report of Unconventional Gas [Електронний ресурс] / IEA – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/MarcellusDN/ieas-golden-rules-for-a-golden-age-of-gas-report>